

Stichting Scapino Ballet Rotterdam

Geadviseerd subsidiebedrag: € 2.103.044

Gevraagd subsidiebedrag: € 2.208.832

Over de instelling

Stichting Scapino Ballet Rotterdam (hierna: Scapino), podiumkunsten, dans, Rotterdam

Scapino is een middelgroot hedendaags dansgezelschap, gevestigd in Rotterdam. De instelling wil nieuwe vormen van onderscheidende en tegelijkertijd toegankelijke dans maken voor een breed publiek. Het gezelschap creëert thematische, avondvullende producties met eigen choreografieën. Hierin wordt veelal gebruikgemaakt van livemuziek en theatrale elementen uit andere disciplines, zoals opera, variété en circus. Daarnaast werkt Scapino met gastchoreografen. De instelling biedt ruimte aan experiment en nieuwe makers en heeft een traditie in talentontwikkeling. De missie van Scapino is 'een verschil te maken in het leven van mensen met dans als drager'. Scapino speelt in de eigen standplaats en door het land, in grote en kleine zalen. Sinds 1992 staat het gezelschap onder leiding van choreograaf Ed Wubbe. In oktober 2024 volgt Nanine Linning hem op als artistiek directeur.

Subsidieadvies

De aanvraag voldoet aan de eisen als bedoeld in artikel 3.14, tweede lid, onderdeel d, van de Regeling op het specifiek cultuurbeleid.

De Raad voor Cultuur (hierna: raad) adviseert Stichting Scapino Ballet Rotterdam een subsidiebedrag toe te kennen van € 2.103.044.

Beoordeling

Artistieke/inhoudelijke kwaliteit van de kernactiviteiten

De raad kent Scapino als een gedegen gezelschap dat theatrale dansvoorstellingen produceert voor een breed publiek. Dansers in het tableau van Scapino beschikken over het algemeen over een indrukwekkend niveau. De raad vond de choreografieën in de subsidieperiode 2021 - 2024 van wisselende kwaliteit: in 'Oscar' zag hij een geslaagde productie met grote zeggingskracht, waarin de dansers van Scapino goed tot hun recht kwamen. Sommige andere producties, zoals 'Casablanca', vond de raad minder geslaagd. In 'Casablanca' ontbrak het in de ogen van de raad aan kritische reflectie op de problematische inhoud van het bronmateriaal.

Scapino nodigde in de afgelopen jaren jonge makers met verschillende achtergronden uit, met soms interessante resultaten. In ‘The Square’, Scapino’s toerende grotezaalproductie met werk van jonge makers, konden makers als Ryan Djojokarso hun werk tonen aan een breed publiek.

Nanine Linning is per oktober 2024 aangetrokken als artistiek directeur. De raad kent Linning als een getalenteerde en ervaren choreograaf en heeft vertrouwen in haar vermogen om Scapino een nieuwe fase in te leiden. Haar eerdere ervaring bij Scapino, maar juist ook haar uitstap naar Duitsland, maken haar aanstelling tot een begrijpelijke keuze. Door haar vakmanschap zijn Scapino en het tableau bij haar in goede handen.

Met als missie ‘Art as an agent for change’ gaat Scapino in de subsidieperiode 2025 - 2028 de huidige tijd centraal stellen in haar voorstellingen. De instelling wil de komende jaren een bijdrage aan de danskunst leveren. Door te vertrekken vanuit maatschappelijke thema’s wil ze de transformerende kracht van dans inzetten om veranderingen in de samenleving teweeg te brengen. In haar voorstellingen zal dans in een multi- of interdisciplinaire opzet versmelten met andere kunstvormen. Scapino wil gaan experimenteren met nieuwe technologieën en een bijdrage leveren aan innovatie binnen de danskunst. De dansers zullen meer creatieve invloed krijgen. Zij zijn niet langer ‘zetstukken’, maar nemen als uitvoerend kunstenaars deel aan het ontwikkelproces van nieuwe voorstellingen. Daarnaast ziet het gezelschap een belangrijke taak voor zich weggelegd in het ondersteunen van vrouwen in artistieke en leidinggevende rollen. Zo gaat Scapino samenwerken met choreografen als Sarah Baltzinger, Olivia Court Mesa en Marie-Louise Hertog en met kostuumontwerpers als Iris van Herpen. Verder wordt gestreefd naar het vaker incorporeren van live muziek.

De raad vindt de nieuwe artistieke plannen boeiend en innovatief, verfrissend en avontuurlijk. De vele voorgenomen samenwerkingen bieden interessante mogelijkheden. De beschreven multidisciplinaire aanpak en het gebruik van nieuwe technologieën maken nieuwsgierig. Er staat een relatief groot aantal hernemingen van eerdere producties van Linning op het programma. Bestaande producties hernemen brengt lagere kosten met zich mee dan een geheel nieuwe productie ontwikkelen – zoals de instelling aangeeft – en past daarmee goed in de nieuwe bedrijfsmatige strategie.

De raad plaatst een punt van kritiek bij het ontbreken van een duidelijke reflectie op de artistieke continuïteit van het gezelschap. Met de overgang naar een nieuwe artistieke directie begint Scapino aan een nieuw hoofdstuk in haar bestaan. De raad had een toelichting op deze nieuwe fase in het licht van de lange geschiedenis en identiteit van Scapino op prijs gesteld.

Op het gebied van talentontwikkeling werkt Scapino samen met Rotterdam International Duet Choreography Competition (RIDCC) en ontwikkelt zij activiteiten onder de noemers 'Weekend Creatives' en 'Summer Creatives'. De raad is benieuwd hoe Scapino gaat samenwerken met organisaties uit de bloeiende infrastructuur op het gebied van talentontwikkeling van de dans in Rotterdam en de rest van Nederland (dansopleidingen, productiehuizen). De raad had graag een visie gelezen op de plek die Scapino wil innemen in het bredere dansveld.

Scapino wil het aantal speelbeurten verminderen om meer ruimte te maken voor innovatie en reflectie en omdat de financiële situatie daartoe noodzaakt. Hier heeft de raad begrip voor.

Maatschappelijke betekenis

De raad vond de maatschappelijke betekenis van het werk van Scapino in subsidieperiode 2021 - 2024 wisselend van aard. In de samenwerkingen met jonge makers toonde zij zich bewust van haar verantwoordelijkheid voor de dansketen en gaf jonge choreografen ruimte om zich te ontwikkelen binnen een professioneel gezelschap, met alle faciliteiten en kansen van dien.

Het gezelschap, met het zeer diverse Rotterdam als thuisbasis, had in de ogen van de raad blijk mogen geven van een grotere mate van bewustzijn van haar omgeving en zich nadrukkelijker tot de stad en haar bewoners mogen verhouden. Scapino werkte wel veel samen met scholen en bereikte zo voornamelijk basisschoolleerlingen, naast scholieren in het voortgezet onderwijs en het mbo.

Scapino gaat in de subsidieperiode 2025 - 2028 maatschappelijke thema's centraal stellen met voorstellingen die 'verwondering, verwarring en activisme' opwekken. De raad is hier in beginsel positief over, al ervaart hij de plannen ook nog als vrij abstract. Hij krijgt beperkt zicht op de wijze waarop de gekozen thema's zich verhouden tot de directe omgeving van Scapino en hoe deze verder uitgewerkt worden.

De raad is positief over het voornemen om het publiek direct te betrekken bij de maakprocessen. Het wordt uitgenodigd om input en feedback te geven. Daarvoor zet het gezelschap een serie salons op, een aantal nachten per jaar in het eigen pand, waar Scapino schetsen, kostuumontwerpen en prototypes laat zien. Een tweede variant is een digitale salon, waar in een online lab kunstenaars en wetenschappers uit de hele wereld bij elkaar worden gebracht.

De nieuwe artistieke directie zet de deur open naar andere kunstvormen en naar de wetenschap en technologie, waarmee ze Scapino meer naar de voorhoede van de ontwikkelingen daarin wil brengen. Er worden veel samenwerkingen met vooraanstaande artistieke partners genoemd, zoals het inclusieve dansgezelschap

Misiconi, onder leiding van Joop Oonk. Er staan een wederzijdse uitwisseling en een talentontwikkelingstraject gepland die zullen uitmonden in een coproductie in 2028. De raad verwacht dat deze voortgezette samenwerking met Misiconi een positieve stimulans zal hebben op inclusief werken bij Scapino.

Uit het oogpunt van diversiteit is de raad positief over het project 'Passie', waarin in samenwerking met componist en dirigent Teodor Currentzis en zijn Utopia Orkest een nieuwe interdisciplinaire, interreligieuze passie wordt gecreëerd. In deze productie worden de eigen dansers uitgenodigd choreografieën te maken. De raad is positief over dit project, dat mooi aansluit bij de veelheid aan culturen en religies die Rotterdam rijk is.

Onder de titel 'Wij(k)gevoel' organiseert Scapino community-projecten waarin ze in co-creatie met wijkbewoners toewerkt naar een performance. Hiermee worden Rotterdammers bereikt die (fysieke, sociale of economische) drempels ervaren om naar het theater te gaan. Hierin verbindt Scapino bijvoorbeeld bewoners van een zorggroep aan basisschoolleerlingen. De raad waardeert de wijze waarop het gezelschap met deze projecten aansluiting zoekt bij de stad en haar bewoners. Scapino geeft aan dat ze vanwege de financiële situatie waarschijnlijk moet stoppen met schoolgebonden voorstellingen.

De instelling is in de aanvraag beperkt ingegaan op de toepassing van de kernwaarden van de Fair Practice Code, zoals solidariteit, duurzaamheid en vertrouwen. Ze geeft bijvoorbeeld geen toelichting op scholing of op het welzijn van personeel in het licht van een gezonde bedrijfsvoering op de lange termijn. De raad vindt dit zorgelijk en verwacht dat de instelling de naleving van de code in het eerstvolgende jaarverslag verder heeft uitgewerkt. Scapino gaat in de aanvraag voldoende in op sociale veiligheid. Die wordt geborgd door een gedragscode en een externe vertrouwenspersoon. Op afspraken over eerlijke beloning wordt in de aangeleverde stukken uitgebreid ingegaan. De instelling volgt de cao Toneel en Dans.

Scapino beschrijft uitgebreid hoe ze de Code Diversiteit & Inclusie toepast en maakt het voldoende aannemelijk dat het beschreven beleid in de praktijk ook uitgevoerd wordt of gaat worden. Zo voert de instelling tweejaarlijks de Scan Diversiteit en Inclusie uit en heeft zij veel aandacht voor dansers met een mentale en/of fysieke beperking.

Toegankelijkheid

Scapino reisde in de subsidieperiode 2021 - 2024 met haar voorstellingen door heel Nederland en beperkt in het buitenland. Hoewel ze niet voorop liep in de digitale transformatie, was er online wel veel van haar te zien. Ook heeft de instelling veel archiefmateriaal beschikbaar gemaakt, waarmee ze de rijkdom van haar historie toont. De raad vindt dit waardevol. Scapino streeft ook in

subsidieperiode 2025 - 2028 naar verdere digitalisering om publiek te bereiken en op andere manieren te betrekken, zoals bij de digitale salons of met digitale contextprogrammering in de vorm van podcasts en *making of*-video's. Daarnaast ontwikkelt Scapino nieuwe formats, zoals digitale videoproducties en dansfilms voor streamingplatform Scapino Streamt en dansfilmfestival Cinedans.

Scapino heeft een trouw publiek door heel Nederland en ondernam in de voorbije jaren weinig om een meer divers publiek te trekken. Wel zijn er speciale voorstellingen gemaakt voor mensen met een visuele beperking, waarover de raad enthousiast is. Hij waardeert het dat deze inzet op de vergroting van de toegankelijkheid een vervolg krijgt in subsidieperiode 2025 - 2028, bijvoorbeeld door van elke productie een aantal voorstellingen toegankelijk te maken voor blinden en slechtzienden in samenwerking met stichting Komt het Zien! Bezoekers krijgen vooraf een rondleiding op het toneel, mogen materialen als decor en kostuums aanraken en gaan in gesprek met dansers. Tijdens de voorstelling ervaren deze bezoekers via audiodescriptie de voorstelling. Ook besteedt de instelling aandacht aan het toegankelijk maken van de website en van publiciteitsuitingen.

De instelling zet met de artistieke plannen voor de komende subsidieperiode in op publieksvernieuwing. Door multidisciplinair te produceren hoopt zij bijvoorbeeld publiek te trekken dat nog niet eerder naar dans ging. Scapino schrijft dat marketing een integraal onderdeel zal vormen van het creatieproces van nieuwe producties vanaf de conceptfase. In 2025 wordt gestart met het verzamelen van data over Scapino-bezoekers, waarmee de instelling ook het huidige publiek in kaart krijgt en beter kan bedienen. Scapino hanteert het Culturele Doelgroepenmodel van Rotterdam Festivals en onderzoekt welk type activiteit aansluit bij welk segment uit het model. De raad waardeert deze plannen voor de komende jaren en ziet voldoende aanknopingspunten om een jonger en meer divers publiek te bereiken.

De nieuwe artistieke koers betekent een fikse koerswijziging die ook zijn weerslag zal hebben op het publiek van Scapino. In dat licht mist de raad wel een reflectie op de wijze waarop Scapino het huidige publiek meeneemt in haar artistieke transitie.

Scapino wil zich komende jaren met haar educatie- en community-activiteiten stevig verankeren in de Rotterdamse samenleving. Door middel van salons, podcasts en (digitale) tentoonstellingen wordt het publiek meegenomen in de thematiek van de voorstellingen. Scapino gaat meer cohesie aanbrengen tussen de artistieke producties en de educatieve activiteiten. Het voortzetten van de projecten waarin amateurdansers het repertoire van Scapino fysiek kunnen ervaren, vindt de raad een mooi voorbeeld van de aandacht die het gezelschap schenkt aan participatie.

Voor de komende jaren geeft de instelling aan minder te gaan spelen in kleine theaters en meer in theaters met duizend stoelen of meer in de grote steden. Dit voornemen maakt deel uit van de nieuwe bedrijfsmatige strategie. Voorheen was het beleid van Scapino er juist op gericht om ook in kleinere theaters door het hele land te spelen. De raad moedigt de instelling aan haar nieuwe strategie te heroverwegen in het licht van spreiding en bereikbaarheid van dans voor iedereen in Nederland.

Scapino is voornemens haar internationale zichtbaarheid te vergroten door internationale coproducties en tournees. In subsidieperiode 2021 - 2024 was het gezelschap beperkt internationaal actief. De raad acht het aannemelijk dat de nieuwe koers en de nieuwe directie met goede internationale connecties hier verandering in zal brengen, maar mist een uitwerking van de plannen voor een groter internationaal bereik.

Bedrijfsmatige gezondheid

Op basis van de kengetallen (liquiditeit, solvabiliteit en weerstandsvermogen) in de jaarrekening 2022 constateert de raad dat de instelling financieel gezond is. De stijging van loonkosten noodzaakt de organisatie wel tot een reorganisatie in 2024. Dit betekent dat organisatiebreed tijdelijke arbeidsplaatsen niet verlengd zullen worden en dat er functies zullen verdwijnen. Scapino heeft voor de hele periode 2025 - 2028 een sluitende begroting ingediend, maar per jaar varieert het resultaat op basis van de begrote baten en lasten. Scapino begroot een daling van de personeelslasten, overeenkomstig met de plannen voor reorganisatie.

De instelling licht goed toe hoe zij de principes van de Governance Code Cultuur toepast.

Geografische spreiding

Scapino is gevestigd in Rotterdam. In artikel 3.14, tweede lid, onderdeel d. van de regeling zijn er meer aanvragers dan beschikbare plekken. Een goede geografische spreiding kan worden gerealiseerd op basis van afweging van de vestigingsplaats van de aanvragers.